

Toimintakeskus toimivaksi - itsenäisyyttä lisäävät ratkaisut

Marika Pulkkinen

Opinnäytetyö, AMK
Elokuu 2021
Sosiaali- ja hyvinvointialat
Toimintaterapeutti (AMK)

Pulkkinen, Marika, K2461

Toimintakeskus toimivaksi - itsenäisyyttä lisäävät ratkaisut

Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Elokuu 2021, 37 sivua.

Sosiaali- ja hyvinvointiala, toimintaterapeutti (AMK), opinnäytetyö AMK

Julkaisun kieli: suomi

Verkkojulkaisulupa myönnetty: kyllä

Tiivistelmä

Opinnäytetyön taustalla oli Keski-Suomen Vammaispalvelusäätiön toimintakeskuksen muutto uusiin tiloihin. Entisissä tiloissa oli huomattu tarve selkeämmille opasteille, jotta asiakkaat osaisivat toimia itsenäisemmin ja löytäisivät tilat helpommin ilman ohjaajien apua. Opinnäytetyön tarkoituksena oli tehdä taustatutkimusta hyvästä käytänteestä toteuttaa opastus ja laatia suositus sopivista opasteista toimintakeskuksen uusiin tiloihin. Tavoitteena oli siis suunnitella opasteet ja perustella niiden tarve, jotta uudessa toimintakeskuksessa asiakkaat toimisivat mahdollisimman itsenäisesti. Tavoite oli myös, että opasteet palvelisivat erilaisia asiakkaita omine haasteineen.

Opinnäytetyö toteutettiin työelämän tutkivana kehittämistoimintana yhteistyössä toimeksiantajan kanssa. Työssä käytettiin kehittämisen spiraalimallia, jossa prosessi toistui suunnittelun, havainnoinnin, toiminnan ja reflektoinnin kautta uudestaan jalostaen edellistä suunnitelmaa.

Tuloksena on suunnitelma opasteista, jossa esitellään toimintakeskuksen tilat, niiden haasteet ja tarve opasteille perusteluineen sekä ehdotus sopivasta opasteesta. Opastesuosituksissa on hyödynnetty verbaalista ja visuaalista esitystapaa. Liitteinä on kuvatiedostot kuvaopasteista ja suunnittelemani pohjakartasta värikoodien.

Suunnitelma voidaan ottaa toimintakeskuksessa käyttöön ja hyödyntää jokapäiväisessä arjessa. Tarvittaessa suunnitelma on muokattavissa ja sitä voi soveltaa ja hyödyntää myös jatkossa, mikäli tarve ilmenee uusille opasteille.

Avainsanat (asiasanat)

Esteettömyys, saavutettavuus, osallistuminen, kulkeminen, opasteet, työelämän tutkiva kehittämistoiminta.

Muut tiedot (salassa pidettävät liitteet)

-

Pulkkinen, Marika

Getting occupation center working – solutions to increase independence

Jyväskylä: JAMK University of Applied Sciences, August 2021, 37 pages.

Social- and Health, Bachelor of Occupational therapy, Thesis

Permission for web publication: Yes

Language of publication: Finnish

Abstract

Background was that the Keski-Suomen vammaispalvelusäätiö's occupation center was moving into a new building. There was a need for guiding so customers could find different rooms more independently. My task was to make research about guiding and to create a recommendation about suitable guiding.

The goal was to have a recommendation with reasoning so the clients could find the right places as independent as possible. The second target was that the plan would serve all kind of people with different disabilities and difficulties.

A working method was a working life researching development. It was made with the spiral model where was first a plan, then observing, realization and reflecting. After that the process started again and was refined.

The result is a recommendation about guiding. The recommendation includes descriptions of different spaces, problems with them and a suggestion how to solve them. Guiding includes both verbal and visual elements. There are pictures and a floor plan with color codes as an attachment file.

The recommendation can be used in a working center's everyday life. It can be rewritten if needed and it can be used also in the future if there is a need for new guides.

Keywords/tags (subjects)

Accessibility, availability, participation, going, guiding, working life researching development

Miscellaneous (Confidential information)

-

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Kehittämistyön tausta ja tarve	4
2.1	Kehittämistyön teoriatausta	5
3	Kehittämistyön toteutus	7
3.1	Suunnitteluvaihe	8
3.2	Toimintavaihe	9
3.3	Toinen suunnitteluvaihe	9
3.4	Toinen toimintavaihe	10
4	Kulkureitit ja ehdotus niiden opasteista	12
4.1	Kulkureittien kuvaus.....	12
4.1.1	Pääsisäänkäynti.....	13
4.1.2	Toinen sisäänkäynti, kapea ovi.....	13
4.1.3	Aula 14	
4.1.4	Portaikko alakertaan	15
5	Toimintakeskuksen tilat ja ehdotus opasteista	16
5.1	Kuvaus toimintakeskuksen tiloista	18
5.1.1	Esteetön WC.....	18
5.1.2	Keittiötila	19
5.1.3	Käsityötila	20
5.1.4	Elektroniikan purkutila	21
5.1.5	Monitoimitila	23
5.1.6	Rentoutumistila	24
6	Opasteet ja niiden sijoittelu	25
7	Pohdinta	26
	Lähteet	29
	Liitteet	32
	Liite 1. Kuvaopasteet koottuna.....	32
	Liite 2. Pohjakartta väritunnistein.....	34

Kuviot

Kuvio 1. Spiraalimalli mukailten Toikko & Rantanen.....	8
Kuvio 2. Kehittämistyö tiivistettynä	10-11
Kuvio 3. Ehdotukseni naulakon kuvaopasteesta	14

Kuvio 4. Pyykinpesupisteen opaste.....	15
Kuvio 5. Portaikon opaste	16
Kuvio 6. Opaste, joka kuvaa, ettei reitti sovellu apuvälineillä kuljettavaksi.....	16
Kuvio 7. Tilojen pohjakartta väritunnistein	17
Kuvio 8. ISA -pyörätuolisymboli	18
Kuvio 9. Keittiötilan opaste	20
Kuvio 10. Käsityötilan opaste	21
Kuvio 11. Purkutilan opaste	22
Kuvio 12. Tietokone opaste	22
Kuvio 13. Opaste askartelutilaan	23
Kuvio 14. Pelitilan opaste	24
Kuvio 15. Rentoutumistilan opaste	24

1 Johdanto

Esteettömyydellä tarkoitetaan sekä fyysisen ympäristön ja tilojen esteettömyyttä. Visuaalista, auditiivista ja kognitiivista esteettömyyttä kuvaamaan käytetään käsitettä saavutettavuus. (Esteettömyys, n.d.). Invalidiliiton kotisivulla kuvataan, että esteettömyys on myös osa kestävästä kehitystä. Esteettömyys lisää myös yhteiskunnan yhdenvertaisuutta ja osallisuutta (Esteettömyys ja saavutettavuus, 2019).

“Esteettömyydessä on yksinkertaisesti kyse ihmisten moninaisuuden huomioonottamisesta rakennetun ympäristön suunnittelussa ja toteuttamisessa” (Esteettömyys, n.d.). Esteettömyydestä on säädetty myös Suomen laissa, asetuksessa Valtioneuvoston asetus rakennuksen esteettömyydestä (A 241/2017). Asetuksessa on määritelty lain vaatimat mitoitukset rakennuksen eri tiloista, kuten kulkuväylistä ulkona ja sisällä sekä wc-tiloista. Myös Yhdistyneiden Kansakuntien vammaissopimuksessa korostetaan esteettömyyttä ja saavutettavuutta (Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista, 27/2016, artikla 9).

Kun käsite esteettömyys sisältää pääasiassa fyysisen ympäristön, niin saavutettavuus -käsite pitää sisällään digitaalisen ympäristön helppokäyttöisyyden ja se käsittää kognitiiviset toiminnot. Esimerkiksi tiedotteiden ja internetsivujen tulisi olla sellaisia, että jokainen pystyy käyttämään niitä ja ymmärtää viestin. Saavutettavuudesta on olemassa saavutettavuusdirektiivi Valtiovarainministeriön sivuilla (Saavutettavuus, n.d.). Saavutettavuudella tuetaan ihmisten yhdenvertaisuutta käyttäen palveluja.

Sekä esteettömyys että saavutettavuus lisäävät yksilön itsenäisyyttä ja mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnassa toimimiseen. Luomalla mahdollisimman esteetön ja saavutettava toimintakeskusympäristö asiakkaiden on mahdollista toimia itsenäisemmin ja toteuttaa itselleen tärkeitä toimintoja.

Osallistumisella tarkoitetaan yksilön toimintaa, johon hän vapaaehtoisesti osallistuu ja saa toteuttaa kiinnostuksen kohteitaan ja etujaan. Osallistumiseen tarvitaan yksilöstä lähtöisin olevaa

kiinnostusta ja motivaatiota, sekä riittäviä taitoja. Lisäksi ympäristön tulee tukea yksilön toimintaa esteettömyydellä ja saavutettavuudella. Näin yksilö voi toimia mahdollisimman täysipainoisesti itselleen tärkeisiin toimintoihin (Taylor, 2017).

Nämä vaatimukset asettavatkin rakennusten ja tilojen suunnittelun isoon rooliin. Kun esteettömyys huomioidaan heti suunnitteluvaiheessa, rakennettu ympäristö palvelee heti suurinta osaa käyttäjästä. Tähän aiheeseen liittyy tiiviisti myös käsite Universal Design. Universal Design on 1990 -luvulla kehitetty malli suunnitella kaikille yhdenvertaisia, universaaleja, rakennetun ympäristön käyttökokemuksia. Ajatus juontaa juurensa siitä, että ihmisten eliniän odote nousi sotien jälkeen niin, että myös heikommassa asemassa ja fyysisesti huonompikuntoisemmat yksilöt selviytyivät kauemmin toimintakykyisinä. Universal Design -ideologialla toteutetut tilat palvelevat kaikkia, joten on myös taloudellisesti järkevää suunnitella ympäristö sen mukaisesti (What is Universal Design, 2020).

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Keski-Suomen vammaispalvelusäätiö ja sen Suolahdessa toimiva toimintakeskus, joka on muuttanut uusiin tiloihin joulukuussa 2020. Toiminta remontoiduissa, uusissa tiloissa on käynnistymässä alkuvuonna 2021, tarkemmin 7.1.2021. Opinnäytetyön tavoitteena on laatia suositus opasteista toimintakeskuksen tiloihin työelämän tutkivan kehittämistoiminnan (Toikko & Rantanen, 2009) kautta .

2 Kehittämistyön tausta ja tarve

Tarve tälle opinnäytetyölle oli lähtöisin toimintakeskuksen aiemmista tiloista, joissa asiakkaiden oli ollut hankala löytää tarvitsemiaan tiloja, eivätkä he sen takia voineet toimia kovin itsenäisesti. Asiakkaat olivat tarvinneet paljon ohjaajien opastusta ja uusissa tiloissa näitä haasteita haluttiin

välttää. Toimintakeskuksen asiakaskunnassa on muun muassa autismin kirjon asiakkaita, kehityksellisiä haasteita omaavia asiakkaita, sekä henkilöitä, jotka ovat visuaalisesti rajoittuneita. Toimintakeskuksessa tapahtuva toiminta on useimmille asiakkaille työtoimintaa. Toimeksiantajan toiveena oli, että laadittavan suunnitelman pohjalta toimintakeskuksen asiakkaiden itsenäisyys lisääntyisi niin, että he pystyisivät opasteiden avulla siirtymään oikeisiin tiloihin entistä itsenäisemmin. Toimeksiantajan ajatuksena oli myös, että toimintakeskuksen uudet tilat nimetään niissä tehtävien toimintojen mukaan, eikä henkilöiden mukaan. Tämän tarkoituksena on toimintakeskeisyyden ja selkeyden lisääminen aiempaan nähden.

2.1 Kehittämistyön teoriatausta

Tein tiedonhakuja ja suunnittelua siitä, miten toimintakeskuksen uusista tiloista voidaan luoda mahdollisimman selkeät ja asiakkaiden omatoimisuutta tukevat vaihteleville asiakasryhmille. Tiedonhaussa hyödynsin sekä sosiaali- ja terveysalan tietokantoja, että muita luotettavia internet-lähteitä, kuten Autismsäätiön ja Näkövammaisten liiton kotisivuja.

Opinnäytetyön kirjallisesta osuudesta osa on arviointia toimintakeskuksen uusista tiloista, jossa taustateoriani on Housing Enabler -arviointimenetelmä (Iwarson & Slaug 2010). Työssä hyödynnettiin tämän arviointimenetelmän ohjeita tilojen mitoituksista, kalusteiden korkeuksista, sekä sijoittelusta.

Pääasiallisena toimintaterapian viitekehyksenä käytän opinnäytetyössäni AOTA:n Framework -julkaisua (American Occupational Therapy Association). Toimintaterapia tieteenä ajattelee, että ihmisen kaikki toiminta voidaan määritellä erilaisiksi toiminnoiksi, jotka ryhmitellään omiin toimintakokonaisuuksiinsa. AOTA Frameworkissa on näiden toimintakokonaisuuksien listaus.

Toimintakokonaisuuksia ovat AOTAn ja Suomalaisen toimintaterapianimikkeistön (Savolainen & Aralinn, 2017) jaottelun mukaan kahdeksan.

Päivittäiset toiminnot ja itsestä huolehtiminen eli ADL- toiminnot (Activities of daily living) käsittävät suuren osan arjesta ja näitä ovat esimerkiksi ruokailu, pukeutuminen ja hygienian hoito. Asioimiseen ja kotielämään liittyvät toiminnot eli IADL-toiminnot (Instrumental activities of daily living)

täydentävät edeltäviä sisältäen puhelimen käytön, raha-asioiden hoitamisen, pyykinpesun ja niin edelleen. Omat kokonaisuutensa on unelle ja levolle (Sleep and rest), koulunkäynnille ja opiskelulle (Education), leikkimiselle (Play), vapaa-ajan viettämiselle (Leisure) sekä vapaasti käännettynä sosiaaliselle osallistumiselle (Social Participation).

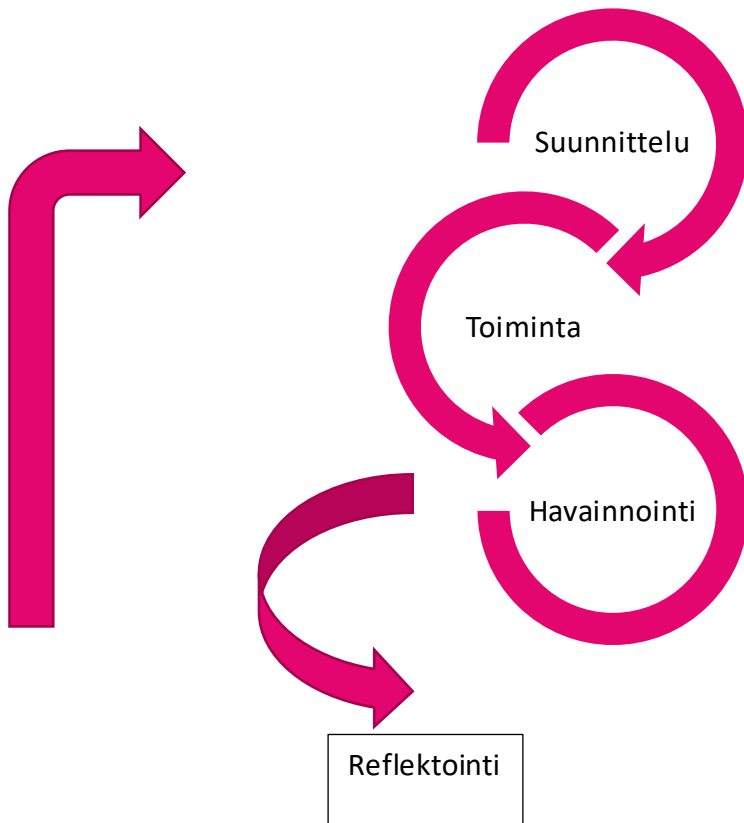
Tämän kehittämistyön aiheeseen liittyvät näistä ADL- toiminnot ja työ, sekä sosiaalinen osallistuminen. ADL- toimintoihin sisältyy toiminta "kulkeminen", joka käsitteenä sisältää siirtymisen paikasta toiseen ja löytämisen paikkaan, johon haluaa mennä, ja joka on merkityksellisen toiminnan saavuttamisen kannalta oleellista.

Kehittämistyön tarkoituksena on nimenomaan tehdä kulkemisesta toimintakeskuksen asiakkaille mahdollisimman vaivatonta niin, että fyysinen ympäristö olisi heille helposti saavutettava.

AOTA:n määritelmän mukaan toimintoihin vaikuttavat aina myös ympäristö (Environment) ja konteksti (Context). Ympäristö voi ominaisuuksillaan joko edistää tai haitata toimintaa ja se käsittelee fyysisen ja sosiaalisen ympäristön sekä vallitsevat asenteet. Konteksti taas vaikuttaa toimintoihin sitoutumiseen ja suoritukseen sekä siihen, kuinka tyytyväinen yksilö on toimintaan. (Occupational Therapy Practice Framework, 2020). Tässä opinnäytetyössä ympäristönä on Suolahden toimintakeskus ja kontekstina siellä kulloinkin toteuttava ryhmä tai työtoiminta.

3 Kehittämistyön toteutus

Tämä opinnäytetyö toteutettiin työelämän tutkivana kehittämistoimintana. Tutkivaa kehittämistoimintaa toteutettiin spiraalisella mallilla (Toikko & Rantanen, 2009), jossa prosessi etenee vaiheittain ja palaa aina uudestaan kehittämisen ääreen. Vaiheet ovat suunnittelu, toiminta, havainnointi ja reflektointi. Reflektoinnin jälkeen tehdään muutossuunnitelma, minkä jälkeen prosessi etenee samalla kaavalla. Kehittämistoiminnasta riippuu, että kuinka monta edellä kuvattua sykliä käydään läpi.

Kuvio 1. Spiraalimalli mukailen Toikko & Rantanen, 2009, s.69

3.1 Suunnitteluvaihe

Kehittämistyön suunnitteluvaihe oli kaksiosainen. Ensimmäisessä vaiheessa syntyi idea tähän opinnäytetyöhön syyskuussa 2020 toimeksiantajan jättämän ilmoituksen innoittamana. Lokakuussa 2020 oli ensimmäinen tapaaminen toimeksiantajan kanssa, jolloin tutustuttiin myös toimintakeskuksen silloisiin tiloihin ja esiteltiin yksikön toimintaa. Yksikön johtaja Katarina Vepsäläinen esitti organisaation toiveet opinnäytetyön sisällöstä. Aloitimme tältä pohjalta opinnäytetyön varsinaisen suunnittelun.

Toisessa suunnittelun vaiheessa tavattiin joulukuussa 2020 tiloissa, joihin kehittämistyö toteutettiin. Palaverissa toimintakeskuksen johtajan kanssa käsiteltiin työn etenemistä, jolloin tuotiin esiin ideoita ja käytiin läpi vielä tarkemmin toimeksiantajan toiveita. Uusissa tiloissa ei muuttaessa ollut mitään opasteita, joten suunnittelu aloitettiin täysin näiden tilojen tarpeista. Suunnittelun pohjana käytettiin kuitenkin edellisen toimintakeskuksen tiloissa käytössä olleita opasteita ja käytänteitä.

Toimeksiantaja esitteli kaikki uudet tilat läpi ja samalla pohdittiin, millaisia haasteita tiloihin kulkemisessa voi tulla vastaan ja millaisia opasteita niihin kaivattaisiin. Toteutuksen materiaaliksi otettiin tiloista valokuvia omaan käyttöön, saatiin kommentteja toimintakeskuksen ohjaajilta heidän näkemyksestään ja otettiin mittoja tiloista rullamitan kanssa, jotta saatiin tarkat tiedot tiloista opasteiden suunnittelua varten. Vierailun pohjalta kehityskohteet selkenivät, joita alettiin sitten ratkaisemaan.

3.2 Toimintavaihe

Palaverin jälkeen työstettiin kirjallista tekstiä suunnitelman pohjalta ja haettiin lisätietoa lähteistä. Tiedonhaku kohdistui tässä vaiheessa tarkemmin itse opasteisiin: millaisia kuvia opasteissa voisi käyttää, millainen pohjakuva olisi selkeä ja niin edelleen. Tietoa haettiin myös opasteiden sijoittelusta ja niiden korostamisesta. Havainnointia tapahtui jo kirjoittamisen lomassa, kun arvioitiin, että mitä tietoa otetaan mukaan tekstiin. Marras-joulukuussa 2020 toimintavaiheeseen kuului lisäksi oppilaitoksen tarjoamaa ohjausta raportin kirjoittamiseen.

Kaikkien edellämainittujen palautteiden perusteella reflektoin työtäni kriittisesti ja tein muutoksia ja kehittelyä.

3.3 Toinen suunnitteluvaihe

Toinen suunnitteluvaihe käynnistyi toimeksiantajan kanssa uusien tilojen käyttöön ottamisen jälkeen. Tämä tapaaminen oli 21.1.2021. Tapaamisessa käytiin yhdessä läpi työtä ja keskusteltiin muutostarpeista. Toimeksiantajalta varmistettiin asioita, jotka vielä vaativat tarkennuksia ja toimeksiantaja kertoi parannusehdotuksia. Käsiteltyjä kysymyksiä olivat: mitä haasteita uusissa tiloissa on todettu ja onko johonkin tilaan erityisen vaikea löytää, mitä opastamisen keinoja on jo otettu käyttöön vai onko mitään, onko tuotetussa tekstissä korjattavaa?

Esille nousi esimerkiksi henkilökunnan tilojen merkitseminen toimintakeskuksen pohjakarttaan punaisella, wc-tilan löytämisen haaste, aulan toimintojen avaaminen tekstiin ja kriittisen pohdinnan lisääminen opastehdotuksiin. Sovittiin, että tilakohtaisten opasteiden kuvat lisätään vielä liitteisiin, jotta ne ovat myöhemmin helposti toimeksiantajan käytettävissä.

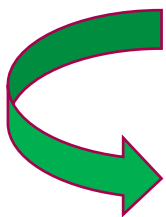
3.4 Toinen toimintavaihe

Toisessa toimintavaiheessa kirjalliseen työhön tehtiin lisäyksiä ja muutoksia palaverin pohjalta. Jo olemassa olevaa tekstiä rakennettiin kattavammasi lisätiedonhaun pohjalta, selkeytettiin kappaleiden rakennetta yhtenäisemmäksi, lisättiin kriittistä pohdintaa ja opastekuvia. Opastekuvien yhteyteen lisättiin myös tekstiopasteet rinnalle.

Kirjallisen raportin valmistuttua lähetettiin ensimmäinen versio toimeksiantajalle luettavaksi. Tässä vaiheessa sovimme ajankohdan palaverille, jossa toimeksiantaja sai esittää kommenttinsa tekstistä ja esittää vielä korjausehdotuksia, sekä lisäyksiä. Tarvittavat muutokset tehtiin ja toinen versio kehittämistyön raportointiosiesta kirjoitettiin puhtaaksi.

Tämä oli lopullinen muoto, johon voidaan tehdä vielä pieniä muutoksia tarpeen mukaan. Kuvio 2 jäljempänä kuvastaa edellä kuvattua kehittämisprosessia tästä kehittämistyöstä.

IDEA syyskuu 2020

Tapaamiset toimeksiantajan kanssa

lokakuu 2020 ja joulukuu 2020

(SUUNNITTELUVAIHE)

Kirjoittaminen ja

tiedonhaku

(TOIMINTAVAIHE)

Muokkaus hankitun tiedon ja saadun palautteen
pohjalta (HAVAINNOINTIVAIHE)

Työn arviointia – Reflektio

Toimeksiantajan tapaaminen
ja palaute tammikuu 2021
(2. SUUNNITTELUVAIHE)

Raportin kirjoittaminen ja muotoilu
kohti lopullista työtä (2. TOTEUTUSVAIHE)

Toimeksiantajan palaute
sekä viimeiset muokkaukset
(2. HAVAINNOINTIVAIHE)

KEHITTÄMISTYÖ VALMISTUI KESÄLLÄ 2021

Kuvio 2. Kehittämistyö tiivistettynä

4 Kulkureitit ja ehdotus niiden opasteista

Tässä luvussa kuvaillaan toimintakeskuksen tiloja, sekä laadittua ehdotusta niiden opasteista. Aluksi kuvaillaan koko toimintakeskuksen tilat kokonaisuuden hahmottamiseksi.

Toimintakeskuksessa on kaksi kerrosta, joista ylempi kerros on pääosassa ja kulku toimintakeskukseen tapahtuu sieltä. Ylempi kerros on katutasossa ja sen välittömässä yhteydessä ulkona on parkkialue. Ovia on käytössä pääsääntöisesti kaksi. Pääovi on esteetön, ja siinä on standardin mukainen luiska sekä vaihtoehtona portaat. Ilman apuvälineitä kulkevat asiakkaat ohjataan käyttämään pääasiassa kapeampaa ovea rakennuksen toisella seinustalla.

Toimintakeskuksen tiloja yläkerrassa ovat elektroniikan purkuhuone, käsityötila/ puoti, olohuone ja tv- huone, aula, pyykkihuolto, esteetön wc, keittiötila (+ pieni wc), yksilötyötila, aistihuone ja tilaa ohjatulle toiminnalle. Näihin kaikkiin laadittiin opaste-ehdotukset.

Alakerrassa on varastotilaa, lepotila / talvipiha, elokuvatila, avointa tilaa liikkua ja bänditila. Alakertaan pääsee kulkemaan yläkerran kautta portaita tai ulkokautta omasta sisäänkäynnistä. Tämä ovi on käytössä lähinnä kesäaikaan.

4.1 Kulkureittien kuvaus

Seuraavassa kappaleessa kuvaillaan omien otsikoidensa alla toimintakeskuksen pääasiallisessa käytössä olevat kulkureitit. Näitä ovat sisäänkäynnit sekä sisätiloissa olevat portaat, sekä aula, jonka kautta kuljetaan muihin toimintatiloihin. Kuvauksen yhteydessä kerrotaan kunkin reitin mahdolliset haasteet, ehdotukseni niihin sopivista opasteista, sekä perustelut ehdotuksille ni.

4.1.1 Pääsisäänkäynti

Pääsisäänkäynti sijaitsee toimintakeskukselle johtavan kadun suuntaisesti. Tämä ovi on esteetön ja suunniteltu pääasiassa apuvälineitä käyttävien asiakkaiden käyttöön. Pääoven yksi ovi on 95cm leveä, tai molemmat ovet avattuna oviaukko on 150 cm leveä. Pääaulan tuulikaappi on syvyydeltään 189cm ja leveydeltään 300 cm. Tuulikaapista avautuva käytävä on 155 cm leveä. Vasemmalla käytävällä on naulakko ulkovaatteille.

Kehityskohteena on pääsisäänkäynnin selkeä merkitseminen opastein. Tällä hetkellä opasteet puuttuvat kokonaan, joten oikean reitin löytäminen asiakkaille on haastavaa.

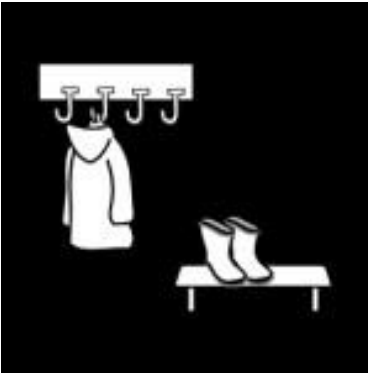
Suosituksena on, että jo ulkona ennen pääovea olisi hyödyllistä olla taustasta erottuva teksti-opaste, joka kertoo kyseessä olevan esteetön kulkureitti. Mahdollisuuksien mukaan ulkona olevan opasteen olisi hyvä olla valaistu, jotta se erottuu mahdollisimman selkeästi myös pimeässä. Teksti-opaste tulisi olla myös luiskan luo, tässä kuva olisi hyvä lisä. Ovessa voisi lukea myös, mihin tiloihin kyseinen ovi johtaa.

4.1.2 Toinen sisäänkäynti, kapea ovi

Toinen sisäänkäynti sijaitsee toimintakeskuksen pysäköintialueen puoleisella seinällä. Se on tarkoitettu lähinnä ilman apuvälineitä kulkeville. Ulko-oven ja välioven välissä on tuulikaappi. Naulakko on sisälle tultaessa käytävän vasemmalla puolella. Naulakko erottuu valkoisesta seinästä hyvin, koska naulakko on musta ja tuo hyvän kontrastin.

Kehityshaaste on, että asiakkaat herkästi kävelevät naulakon ohi ulkovaatteet päällä ja eteiseen syntyy ruuhkaa.

Naulakon luona olisi suositeltavaa olla selkeä kyltti, jossa on teksti *“Ulkovaatteet tähän”* ja kuvaopaste. Naulakon yhteydessä voisi olla vielä tarkennuksena toimintaohjeet: riisu päähine -> laita hattuhyllylle, riisu takki -> ripusta naulakkoon, riisu kengät -> aseta kenkähyllyyn.

NAULAKKO

Kuvio 3. Ehdotus naulakon kuvaopasteesta (Papunetin kuvapankki)

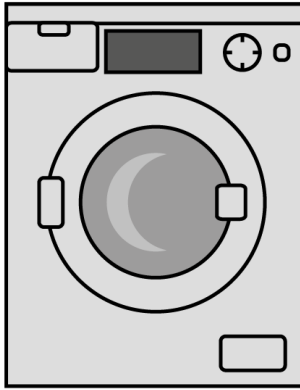
4.1.3 Aula

Molemmilta sisäänkäynneiltä kuljetaan suoraan suureen aulaan, jonka kautta kuljetaan muihin tiloihin. Käsityötilan vieressä aulassa on sohvaryhmä oleilua varten. Sohvilla voi levähtää kesken päivää tai odotella oman toiminnan alkamista. Tässä asiakkaat myös kokoontuvat usein päivän aluksi, mistä sitten ohjautuvat omille pisteilleen. Aulassa on myös pöytiä ja tuoleja, joissa on tilaa työskennellä tai lukea lehtiä. Aulatilán kauemmalla seinällä on käsienpesupiste. Takaseinällä sijaitsee toimintakeskuksen pyykkipiste, jossa myös asiakkaat voivat toimia.

Aulatilán haasteena on, että asiakkaiden voi olla vaikea hahmottaa, minne aulasta tulisi suunnata. Tila on avara, joten siinä on riski kulkea harhaan tai olla hämillään siitä, minne pitäisi jatkaa.

Toisen sisäänkäynnin ovelta katsoen oikean puoleisella seinällä on iso tyhjä tila, johon voisi sijoittaa toimintakeskuksen pohjakartan. Kartan avulla asiakkaat voisivat helposti katsoa, minne ovat suunnistamassa. Kartassa olisi hyödyllistä olla nimettynä eri tilat toimintoihien, sekä tunnistet tiloista. Kartassa voisi hyödyntää värejä niin, että tilat ovat värikoodattuina, mikä loisi assosiaation värin ja tilan välille. Samat värit sitten toistuvat tilojen yhteydessä. Laadittu ehdotus pohjakartasta on esitelty tarkemmin kappaleessa Toimintakeskuksen tilat.

Pyykkipisteen kohdalle voisi lisätä myös omat teksti- ja kuvaopasteet.

PYYKKI

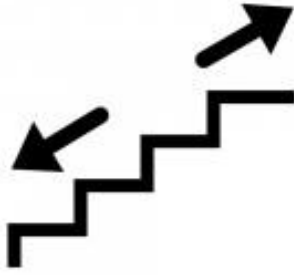
Kuvio 4. Pyykinpesupisteen opaste (Papunetin kuvapankki)

4.1.4 Portaikko alakertaan

Kapealta ovelta katsottuna, portaikko sijaitsee vasemmalla puolella käytävää. Pääovelta tultaessa portaikolle kuljetaan käytävää suoraan, jonka jälkeen käänös vasemmalle, minkä jälkeen portaikko jää kulkusuunnassa oikealle. Turvallisuutta portaikkoon tuo portti, joka on käytävällä portaiden alussa.

Haasteena voi olla, että asiakas ei tiedä mihin portaikko johtaa. Tämän vuoksi opaste on tarpeen. Portaikko ei sovi apuvälineitä käyttäville asiakkaille, joten se tulisi näkyä jo opasteessa.

Portaikon yläpuolella on vapaata seinätilaa, johon olisi hyödyllistä sijoittaa katseen korkeudelle opaste, jossa tulee ilmi, että kyseessä ovat portaat ja mihin ne johtavat. Opasteessa voisi olla teksti ”Alakerta”, jonka alla lueteltuna toiminnot: bändihuone, elokuvatila ja varasto. Opasteessa tulisi tulla ilmi myös, ettei tämä kulkureitti sovi apuvälineitä tarvitseville, jotta turvallisuusnäkökulma tulee huomioiduksi. Ehdotus portaikon opasteesta on kuviossa 5 ja apuvälinerajoitusta koskeva opaste-ehdotus kuviossa 6.

PORTAIKKO

Kuvio 5. Portaikon opaste (Papunetin kuvapankki)

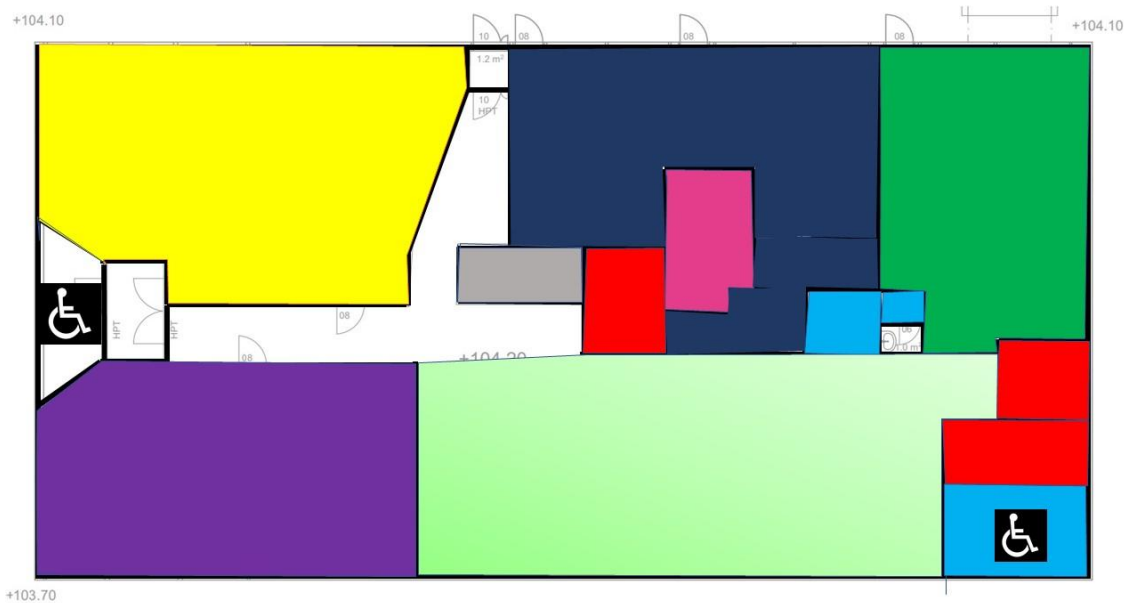
Kuvio 6. Opaste, joka kuvaa, ettei reitti sovi apuvälineiden kanssa kuljettavaksi (Papunetin kuvapankki, muokattu punaisella rastilla)

5 Toimintakeskuksen tilat ja ehdotus opasteista

Suunnitelma toimintakeskuksen tilojen opasteista sisältää kuvauksen tilaan kulkemisesta, kulkemisen haasteista, opasteen tarpeesta ja ehdotuksen sopivasta teksti- ja kuvaopasteesta sekä niiden yhteyteen väriopaste selkeyttämään tilojen erottelua.

Väriopasteiden suunnittelussa huomioin jo käytössä olevat värit. Toimintakeskuksessa on käytetty punaista väriä niiden tilojen yhteydessä, jotka on tarkoitettu vain henkilökunnalle, eikä asiakkaille. Tästä syystä punaista väriä ei nähdä muissa tilaopasteissa. Muuten valintakriteerinä on suositusten mukaan kontrasteiltaan selkeät värit taustaan nähden. Käytetyistä lähteistä ei löytynyt tarkempia ohjeistuksia värien käytön suhteen, eikä toimeksiantaja määrittellyt väritoiveita enempää, joten käyttöön valittiin mahdollisimman selkeät värit.

Toimintakeskuksen pohjapiirroksen sain käyttööni toimintakeskukselta, johon laadin sitten väritunnisteet ja muut muokkaukset. Käytin pohjakartan värikoodauksen mallina löytämäni Mikkelin keskussairaalan opastuskonseptia (Mikkelin keskussairaala opastuskonsepti), joka oli mielestäni selkeä.

Kuvio 7. Tilojen pohjakartta väritunnistein.

Alapuolella on pohjakartan tilat listattuna. Tilan nimen jälkeen on väritunniste, jolla tila on merkitty pohjakarttaan.

- WC, vaaleansinen

- Keittiö, vihreä
- Elektroniikan purkutila, keltainen

- Käsityötila & myymälä, violetti
- Rentoutumistila, pinkki
- Monitoimitila, tummansininen
- Henkilökunnan tilat, punainen
- Esteetön, pyörätuolisymboli
- Aula, vaaleanvihreä
- Portaikko, harmaa

5.1 Kuvaus toimintakeskuksen tiloista

Seuraavaksi kuvailen pohjakartassa olevat tilat eriteltynä omiin kappaleisiinsa. Kerron ensin tilasta yleisesti ja sen sijainnin muihin tiloihin nähden. Sitten kuvaan mahdollisen haasteen tilaan liittyen, jonka jälkeen tulee ehdotus opasteista. Kussakin opasteessa on kuva-, teksti- ja väriopaste.

5.1.1 Esteetön WC

Esteetön WC-tila sijaitsee pääovelta katsoen suoraan vastapäätä, ison ryhmätilan peräseinällä. Kapealta ovelta nähden WC-tilaan kuljetaan suoraan käytävää eteenpäin ja viistosti vasemmalle. WC-tilojen löytäminen on ollut toimintakeskuksen asiakkaille tiloista haastavinta.

Opasteiden WC-tilaan tulisi olla selkeästi erottuvia taustasta, tässä tapauksessa valkoisesta seinästä erottuisi selkeästi musta- tai sinipohjainen opaste. Invalidiliitto ohjeistaa WC-tilojen esteettömyysoppaassa, että esteetön WC tulee merkitä ISA (International Symbol of Access) -pyörätuolisymbolilla. WC-tilojen värikoodi on pohjakartalla vaaleansininen. Muissa WC-tiloissa on kuvaopaste WC-istuimesta. Kuviossa 8 on esitetty kuvauksen mukainen ehdotus.

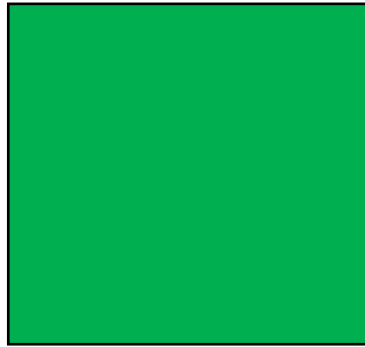
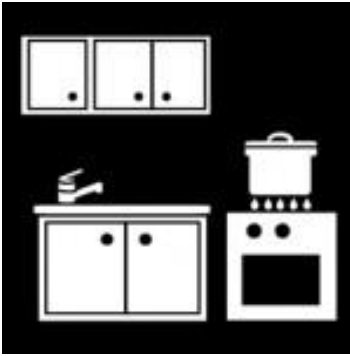
Kuvio 8. ISA -pyörätuolisymboli (Invalidiliitto)

5.1.2 Keittiötila

Keittiötilan ovi sijaitsee ison aulan perällä, tilan vasemmassa reunassa. Pääovelta katsoen reitti keittiötilaan on suoraan käytävältä ryhmätilan poikki. Toiselta sisäänkäynniltä katsoen, keittiötila on vasemmalla puolella aulan perällä.

Haasteena keittiön löytämisessä on, että asiakkaan on kuljettava lähes koko toimintakeskuksen läpi keittiön ovelle päästäkseen.

Aulan seinustalla olisi hyödyllistä olla pieni teksti-/kuvaopaste, joka ohjaa jatkamaan oikeaan suuntaan, koska matkan varrella täytyy ohittaa vaihtoehtoisia kulkureittejä. Varsinainen keittiön opaste tulisi sijoittaa oven viereiselle seinustalle samalle puolelle, jolta ovi avautuu. Seinältä opaste on helppo havaita, eikä se jää peittoon oven ollessa auki. Keittiötilan värikoodi pohjakartalla on vihreä. Opaste-ehdotus on kuviossa 9.

KEITTIÖ

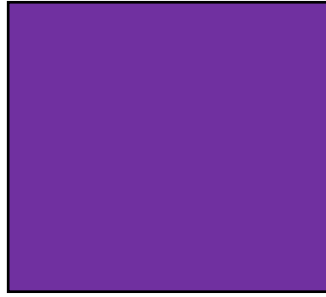
Kuvio 9. Keittiötilan opaste (Papunetin kuvapankki)

5.1.3 Käsityötila

Käsityötila on pääovelta tultaessa ensimmäinen tila oikealla. Sinne on käytävältä oma ovi ja vaihtoehtoinen kulkureitti tilaan on ison aulatilán kulmalta oikealle ja tv-tilán poikki.

Haasteena käsityötilaan löytämisessä voi olla, että pääsisäänkäynniltä kuljettaessa voi helposti kävellä tilán ohi. Toiselta sisäänkäynniltä tultaessa käsityötila on vastapäisellä seinällä, joten sen löytäminen on helpompaa.

Kun asiakas katsoo pohjakarttaa, hän löytää käsityötilán värin perusteella. Kuvaopaste tilán yhteydessä toimii lisätukena. Käsityötilán värikoodina on violetti väri. Käsityötilán opaste on esillä kuviossa 10.

KÄSITYÖTILA

Kuvio 10. Käsityötilan opaste (Papunetin kuvapankki)

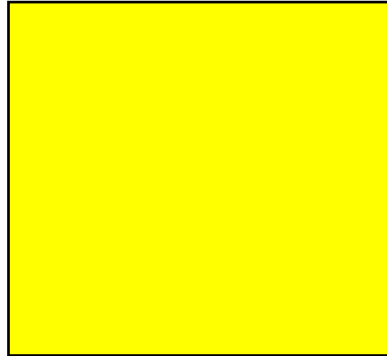
5.1.4 Elektroniikan purkutila

Pääsisäänkäynniltä tultaessa käytävällä ensimmäinen tila vasemmalla on elektroniikan purkutila. Mikäli kuljetaan toisen sisäänkäynnin oven kautta, asiakas kävelee ensin suoraan käytävää kohti isoa ryhmätilaa, josta kääntyy oikealle, jolloin tilan ovi on heti oikealla.

Tämän tilan löytämisen haaste on, ettei sekoita tilaa vastapäätä olevaan käsityötilaan. Kuvaopaste värin ohella auttaa asiakasta hahmottamaan, että mikä tila on kyseessä.

Purkutilan värikoodina on keltainen väri, joka toistuu pääopasteessa, sekä tilan opasteen yhteydessä.

Purkutilan yhteydessä on myös tietokoneita, jotka ovat asiakkaiden käytössä. Opaste tietokoneista on hyvä sijoittaa tilan sisälle tietokoneiden yhteyteen. Ehdotukset näistä opasteista ovat kuviossa 11 ja 12.

PURKUTILA

Kuvio 11. Purkutilan opaste (Papunetin kuvapankki)

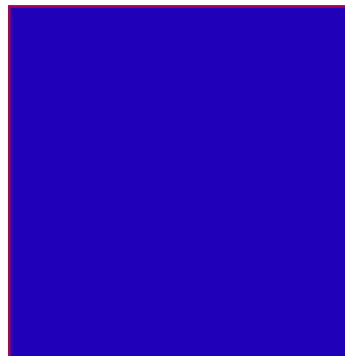
TIETOKONETILA

Kuvio 12. Tietokone -opaste (Papunetin kuvapankki)

5.1.5 Monitoimitila

Monitoimitilan ovi sijaitsee toisen sisäänkäynnin ulko-ovelta kuljettaessa heti käytävän vasemmalla seinustalla, ennen naulakkoa. Monitoimitilassa on tilaa ohjatulle toiminnalle, kuten pelaamiseen ja askarteluun, tila rauhoittumiseen, itsenäisen työskentelyn nurkkaus sekä wc-tila.

Käytävällä, ulko-oven viereisellä seinällä, tulisi olla opaste tilaan. Koska tilassa on näitä useita toimintoja, niin selkeyden vuoksi erillisiin tiloihin on hyvä olla myös omat opasteensa, jotka kertovat kunkin tilan funktion. Tämän tilan opaste-ehdotukset on esitetty kuvioissa 13 ja 14.

ASKARTELU

Kuvio 13. Opaste askartelutilaan (Papunetin kuvapankki)

PELAAMINEN

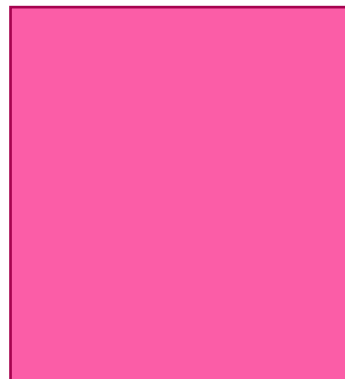
Kuvio 14. Pelitilan opaste (Papunetin kuvapankki)

5.1.6 Rentoutumistila

Rauhoittumistila on monitoimitilassa oma erillinen tilansa. Siellä on mahdollisuus hengähtää ja olla hiljaisemmassa tilassa välillä. Rauhoittumistilan yhteyteen voisi myös liittää opasteet, jotka ilmaisevat, onko tila vapaa vai varattu. Varattuna merkin voisi kääntää punaiseksi ja vapaana vihreäksi. Ehdotus tilan opasteesta on kuviossa 15.

RENTOUTUMINEN

Kuvio 15. Rentoutumistilan opaste (Papunetin kuvapankki)

6 Opasteet ja niiden sijoittelu

Esteettömyyskeskus ESKE:n (Invalidiliitto) ohjeistus kertoo, että kulkureittien opasteiden, joita katsotaan lähietäisyydeltä, tulee sijaita 1400-1600 mm korkeudella lattiantasosta. Opasteen ympärillä tulee olla vapaata tilaa, jotta opasteen katselijat eivät ole kulkureitillä, eikä opasteeseen ole vaaraa törmätä. Eri tiloihin ohjaavat huoneopasteet tulee sijoittaa seinään sille puolelle, josta ovi avataan. Niitä ei tulisi sijoittaa itse oveen.

Opasteen tulee olla selvästi erivärinen taustaan nähden, eli vaalealla pinnalla opasteen tulee olla selkeästi tummempi tai kirkkaampi. Opasteen materiaaliin tulee kiinnittää huomioita niin, ettei opasteen pinta heijasta niin, että se vaikeuttaa lukemista.

Kulkureiteillä ja käytävillä on suositeltavaa olla käsijohteet, jotka auttavat hahmottamaan käytävää ja palvelee eritoten näkövammaisia asiakkaita. Ne sekä helpottavat kulkemista, että ehkäisevät törmäämistä seiniin. Käsijohteiden käyttöä suosittelee sekä Esteettömyyskeskus ESKE, että Housing Enabler -arviointimenetelmä (Iwarsson & Slaug, 2010). Toimintakeskus Veturin tilat ovat käsijohteiden suhteen haastavat, koska yhtenäistä seinäpintaa ei ole kovin paljon.

Käytävillä käsijohteet toimisivat parhaiten, mutta haasteeksi muodostuu se, että käytävät kapenesivat liikaa. Aulatilán seinillä käsijohteet eivät juurikaan palvelisi, koska seinillä on kalusteita. Vaihtoehtona voisi ajatella esimerkiksi narua, joka kulkisi seinän vierustoja ohjaamassa oikeaan suuntaan.

Tärkeiden tilojen ja niiden yhteydessä olevien opasteiden valaistukseen tulee kiinnittää myös huomiota. Kun opaste ja esimerkiksi ovi ovat valaistuja niin, että ne erottuvat muusta taustasta, on niiden havaitseminen ympäristöstä helpompaa. Tilojen riittävä yleisvalaistus auttaa myös hahmottamisessa.

Näkohaasteita omaavia asiakkaita ajatellen tuntoaistia hyödyntävät opasteet olisivat hyviä. Tässä haasteena on tuntopasteiden materiaali. Niiden pitäisi olla helposti puhdistettavia, jotta ne pysyvät hygieenisinä. Esimerkiksi metalliset opasteet kohokuvioin voisivat toimia tai pistekirjoituksella toteutetut opasteet.

Ääniopasteet olisivat tähän hyvä vaihtoehto. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että painiketta painamalla asiakkaan olisi mahdollista kuulla, että mikä tila on kyseessä. Esimerkiksi keittiötilan oven yhteydessä voisi olla painike, jota painamalla asiakas kuulisi äänen "keittiö". Äänimajakat, joista ääni kuuluu tasaisesti, ovat hankala vaihtoehto sisätiloihin, koska ääniä on muutenkin paljon.

7 Pohdinta

Tässä luvussa pohditaan opinnäytetyön onnistumista omasta näkökulmastani työn toteuttajana. Käsittelen niin onnistumisia, kuin kehittämiskohteitakin. Lisäksi käsitellään taustateorian ja työn käytännön toteutuksen suhdetta.

Työn tavoitteena oli laatia suositus toimintakeskuksen uusien tilojen opasteista, joiden avulla toimintakeskuksen asiakkaat pystyisivät toimimaan aiempaa itsenäisemmin. Työn menetelmänä oli työelämän tutkiva kehittämistoiminta (Toikko & Rantanen, 2009). Valmis työ vastaa melko hyvin alkuperäiseen tarkoitukseensa ja täyttää tavoitteen. Työssä saatiin tuotettua suositus toimintakeskus Veturin opasteista käyttäen teoreettisia perusteluja. Laadittu suositus sisältää tekstimuotoisesti ongelmakohtien analysointia sekä parannusehdotukset perusteluineen. Tekstin tukena toimivat kuvat. Työn vahvin osa onkin mielestäni osuus tilojen kuvailuista opastesuosituksineen. Alkuperäisestä suunnitelmasta poiketen työstä jätettiin pois tuntoaistia hyödyntävät opasteet, koska niistä ei löytynyt niin hyvin tietoa ja käytännön toteutus olisi ollut haastavaa. Materiaalit olisi pitänyt miettiä tarkasti, jotta ne ovat riittävän tunnistettavia, toisistaan erottuvia ja hygieenisia.

Taustateorianä työssä oli toimintaterapian teoriaa, sekä työn teemoja käsitteleviä muita internet-lähteitä. Toimintaterapian teoriasta toimintakokonaisuudet (AOTA) tulevat työssä näkyväksi ja

tekstissä kuvataan sitä, miten laatimani opasteet tukevat toiminnoissa suoriutumista. Tehty kehittämistyö painottuu päivittäisistä toiminnoista kulkemiseen, jota laaditut opasteet helpottavat. Kokonaisuudessaan opasteet lisäävät toimintakeskusympäristön esteettömyyttä. Kehittämistyön kautta toimintakeskusympäristö voi edistää asiakkaiden toimintaa entisestään ja olosuhteiden kehittäminen kielii asiakkaille myönteisistä asenteista.

Käytetty taustatieto tukee hyvin toteutusta.

Esteettömyys- ja saavutettavuusteema kulkee läpi työn ja noudattaa lähteiden suuntaviivoja. Tehdyssä kehittämistyössä huomioidaan yleiset ohjeet opasteiden toteutuksesta niin, että ne palvelevat mahdollisimman monipuolisesti erilaisia toimijoita. Teoriaosuudessa esitelty Universal Design -malli (What is Universal Design, 2020) toteutuu myös, sillä tehty kehittämistyö hyödyttää kaikkia toimijoita tasavertaisesti, mikä on Universal Designin idean mukaista. Suunnittelin käytäväni työn tukena enemmänkin Housing Enabler -arviointimenetelmää. Työtä tehdessä totesin kuitenkin, etten hyödy siitä juuri muuten, kuin vertaamalla menetelmän mallimittoja toimintakeskuksen tiloihin. Tästä syystä lähde ei juurikaan tule esiin tekstissä.

Tämän opinnäytetyön tasolla tuotettiin toimeksiantajalle juuri heidän tarpeeseensa kohdistuvaa tietoa. Yleisellä tasolla tämä työ ei juurikaan tuo uutta tietoa käsiteltyjen aiheiden saralla, mutta nostaa esiin teemojen tarpeellisuutta ja vahvistaa niitä.

Laatimaani kehittämistyötä voitaisiin hyödyntää pohjana myös muissa toimintakeskuksissa, joihin ollaan laatimassa opasteita.

Työn eettisyys toteutui suunnitelman mukaisesti. Työn alussa teimme sopimukset opinnäytetyöstä suunnitelman mukaan. Säilytin keskeneräistä työtä omalla tietokoneellani ja jaoin sitä välillä opinnäytetyön ohjaajalle sekä toimeksiantajalle. Toimintakeskuksen asiakkaiden yksityisyys säilyi koko työn teon ajan hyvin, enkä käyttänyt yksittäisten asiakkaiden kuvia tai tietoja mihinkään tarkoitukseen. Noudatin opinnäytetyötä tehdessäni sosiaali- ja terveysalan eettisiä periaatteita. Käytännössä tämä tarkoittaa, että käsittelin tarvitsemiani tietoja luottamuksellisesti, enkä jakanut tarpeettomasti tietoa kolmansille osapuolille. Työstä ei kirjoitettu erillistä salassapitosopimusta, joten valmis opinnäytetyön kirjallinen osuus tulee olemaan julkinen.

Opinnäytetyön tekemisestä laadittiin kirjallinen sopimus minun, toimeksiantajan ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun välille. Tämä sopimus allekirjoitettiin ja siitä jää oma kappale kaikille sopijaosapuolille.

Kirjoittamisvaiheessa työn sisältö oli tallennettuna henkilökohtaisella tietokoneellani ja siitä oli kopio Jyväskylän ammattikorkeakoulun Office -pilvipalvelussa. Jaoin kesken-eräistä työtäni ohjaavalle opettajalleni, sekä toimeksiantajani edustajalle, jotta sain tarvittavaa ohjausta.

Osia keskeneräisestä työstä ja suunnitelman sisällöstä jaettiin myös opiskelijakollegoilleni. Tämä toteutui erillisenä esityksenä, eli varsinaista suunnitelmaa ja työn sisältöä ei jaettu kolmansille osapuolille ennen työn valmistumista.

Työn edetessä eettinen työskentely näkyi niin, että valokuvatessani toimintakeskuksen tiloja huolehdin ensin kuvausluvasta, jonka pyysin ja sain toimintakeskuksen johtajalta. En kuvannut toimintakeskuksen asiakkaita, vaan keskityin tilojen ja reittien kuvaamiseen, jotka ovat työn kannalta oleellisia. Tein työn loppuvaiheessa palautekyselyä toimintakeskuksen henkilöstölle, sekä suullisesti asiakkaille. Sain palautetta siitä, miten toimintakeskuksen henkilöstö kokee kehittämistyön hyödyttävän heidän arkeaan toimintakeskuksessa. Palautteen perusteella työn uskotaan helpottavan ja selkeyttävän toimintaa, mikä oli työn tavoitteena.

Tiedonhaussa noudatin hyvää tieteellistä käytäntöä, eli käytin luotettavia tietolähteitä. Pyrin käyttämään mahdollisimman tuoretta tietoa, jotta se palvelee tarkoitustaan. Selvitin, sekä raportoin käyttämäni lähteet Jamkin raportointiohjeen mukaisesti. Käytin opinnäytetyön raportin tekstissä teksiviitteitä, sekä laadin työn loppuun lähdeluettelon. Lähteet merkitsemällä työn tulevien lukijoiden on mahdollista hakea lisätietoa, sekä varmistua käyttämäni lähteiden oikeellisuudesta.

Työssä toteutui työelämän tutkiva kehittäminen (Toikko & Rantanen, 2009) spiraalimallin mukaisesti. Työ alkoi mallin mukaisesti suunnittelulla, josta edettiin toteutukseen ja havainnointiin sekä reflektoinnin kautta uudestaan suunnitteluun. Tässä kehittämistyössä vaiheet toteutuivat kaksi kertaa ennen työn valmistumista. Malli sopi tähän työhön hyvin, koska työskentely oli

monivaiheista. Alkuperäisen suunnitelman jälkeen tehtiin muokkauksia aina uusien ideoiden jälkeen. Pidin myös työn toimeksiantajaa ajantasalla aikataulusta.

Jatkoa ajatellen kehittämistyötä voi vielä jatkaa, kunhan opasteita on päästy kokeilemaan käytännössä. Tällaista opasteiden kokeilua olisi voitu hyödyntää jo tässä työssä laittamalla väliaikaisia opasteita tiloihin ja tarkkailla niiden vaikutusta. Tämä olisi vaatinut enemmän paikanpäällä oloa. Muutoksia voisi sitten tehdä tarpeen mukaan, kun opasteet ovat olleet käytössä jo jonkin aikaa. Myös tuntoaistia hyödyntäviä opasteita olisi varmasti hyödyllistä ottaa kokeiluun vertailun vuoksi. Resurssien puitteissa tulevaisuudessa voitaisiin käyttää laminoitujen opasteiden tilalla elektronisia näyttöjä, joiden sisältöä saisi muokattua tarpeen mukaan. Jatkokehittelyssä toimintakeskuksen asiakkaiden osallistaminen olisi tärkeää, sillä he voisivat kertoa miten ovat kokeneet opasteet. Kokemusten pohjalta voitaisiin sitten suunnitella mahdollisia muutoksia. Tämä vaihe jää toimintakeskuksen tai muun tahon toteutettavaksi, mikäli se koetaan tarpeelliseksi.

Lähteet

27/2016. Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista. Viitattu 20.3.2021. https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2016/20160027/20160027_2#idp447253072

A 241/2017. Valtioneuvoston asetus rakennuksen esteettömyydestä. 4.5.2017. Viitattu 18.2.2021. <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2017/20170241>.

AOTA Framework. 2020. Occupational Therapy Practice Framework: Domain and Process Fourth Edition. The American Journal of Occupational Therapy, August 2020, Vol. 74, Suppl. 2

Fisher., A. G. Marterella, A. 2019. Powerful Practice. A Model for Authentic Occupational Therapy. CIOTS, Center for Innovative OT Solutions. Fort Collins, Colorado, USA.

Esteettömyys. Näkövammaisten keskusliitto. 2020. Viitattu 1.2.2021. <https://www.nkl.fi/fi/esteettomyys>.

Esteettömyys ja saavutettavuus. Sivua päivitetty 2019. Vammaispalvelujen käsikirja. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 20.3.2021. <https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja/vammaisuus-yhteiskunnassa/esteettomyys-ja-saavutettavuus>

Hautala, T. Hämäläinen, T. Mäkelä, L. Rusi-Pyykkönen, M. 2013. Toiminnan voimaa. Toimintaterapia käytännössä. 3. uudistettu painos. Edita.

Iwarsson, S. Slaug, B. 2010. The Housing Enabler. A Method for Rating/Screening and Analysing Accessibility Problems in Housing. Second, revised edition. Manual for the complete instrument and Screening Tool. Exakta, Malmö.

Kuvapankki. Papunet.net. Kuvat 3-5 ja 9-15

Kuvio 3: <https://kuvapankki.papunet.net/haku/naulakko>

Kuvio 5 : <https://kuvapankki.papunet.net/haku/portaikko>

Kuvio 9: <https://kuvapankki.papunet.net/haku/keitti%C3%B6>

Kuvio 10: <https://kuvapankki.papunet.net/haku/k%C3%A4sity%C3%B6>

Kuvio 11: <https://kuvapankki.papunet.net/haku/ty%C3%B6kalut>

Kuvio 12: <https://kuvapankki.papunet.net/haku/tietokone>

Kuvio 13 : <https://kuvapankki.papunet.net/haku/askartelu>

Kuvio 14 : <https://kuvapankki.papunet.net/haku/pelata>

Kuvio 15: <https://kuvapankki.papunet.net/haku/lepo>

Mikkelin keskussairaalan opastuskonsepti. Viitattu 26.2.2021. <https://www.essote.fi/wp-content/uploads/sites/2/2016/07/opastuskonsepti-liite-3.pdf>

National Disability Authority. Universal Design. Viitattu 12.1.2021 ja 15.1.2021. <http://universal-design.ie/What-is-Universal-Design/>.

Rakennukset. 2020. Näkövammaisten keskusliitto. Viitattu 1.2.2021. <https://www.nkl.fi/fi/rakennukset>.

Opasteet. 2020. Invalidiliitto. ISA-symboli, Kuva 3. Viitattu 17.2.2021. <https://www.invalidiliitto.fi/opasteet>

Osallisuus ja osallistuminen. 2015. Aspa. Viitattu 26.4.2021. <https://www.aspa.fi/tietoa-aspasta/ajankohtaista/osallisuus-ja-osallistuminen/#ac042e36>

Taylor, R. 2017. Kielhofner's model of human occupation: theory and application. Fifth edition. Wolters Kluwer Health.

Toikko, T. Rantanen, T. 2009. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta. Näkökulmia kehittämissprosessiin, osallistamiseen ja tiedontuotantoon. Tampereen Yliopistopaino Oy – Juvenes Print.

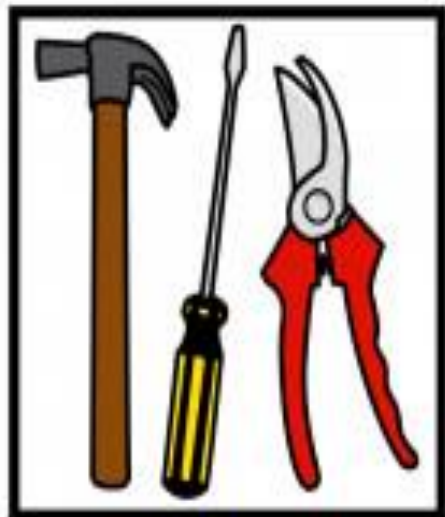
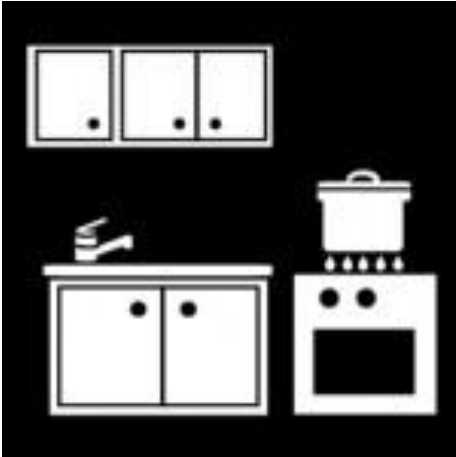
Vammaispalvelujen käsikirja. N.d. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kotisivut. Viitattu 13.3.2021. <https://thl.fi/fi/web/vammaispalvelujen-kasikirja>

Yleinen esteetön wc. 2018. Invalidiliitto. Viitattu 11.2.2021. <https://www.invalidiliitto.fi/esteettomyysjulkinen-rakennus/yleinen-esteeton-wc>.

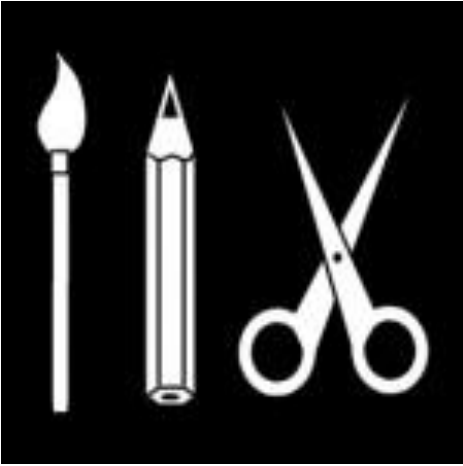
Yleistä saavutettavuudesta. N.d. Aluehallintovirasto. Viitattu 28.4.2021. <https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi/yleista-saavutettavuudesta/>

Liitteet

Liite 1. Kuvaopasteet koottuna

Liite 2. Pohjakartta väritunnistein

